

HALJALA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Haljala,

3. mai 2017 nr **197**

Seisukoht Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta

Rahandusministeerium esitas 15. veebruaril 2017. aastal Haljala Vallavolikogule, Rakvere Vallavolikogule, Sõmeru Vallavolikogule ja Vihula Vallavolikogule haldusreformi seaduse (HRS) § 9 lõike 2 alusel Vabariigi Valitsuse määruse „Haljala valla, Rakvere valla, Sõmeru valla ja Vihula valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu (edaspidi Vabariigi Valitsuse ettepanek).

Ettepaneku kohaselt moodustatakse Haljala valla, Rakvere valla, Sõmeru valla ja Vihula valla ühendamisega Lääne-Viru maakonna koosseisus uus haldusüksus nimega Rakvere vald (kogupindala 843,3 km², rahvaarv 1. jaanuari 2017. a seisuga 9972).

Rakvere, Sõmeru, Haljala ja Vihula vald on vabatahtlikult taotlenud haldusterritoriaalse korralduse muutmist ning Vabariigi Valitsus on HRS § 8 alusel vastuvõtnud määruse haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks järgmiselt:

- 1) Rakvere ja Sõmeru valla ühinemine Rakvere vallaks ja
- 2) Haljala ja Vihula valla ühinemine Haljala vallaks.

Haldusreformi seaduse § 12 lõike 2 punkti 2 alusel esitab kohalik omavalitsusüksus hiljemalt 2017. aasta 15. maiks maavanemale otsuse vormis põhjendatud arvamuse Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta.

Haljala Vallavolikogu ei nõustu Vabariigi Valitsuse ettepanekuga, kuna haldusterritoriaalse korralduse muutmise ei täidaks haldusreformi eesmärki, milleks on toetada kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse kasvu kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel.

Haljala Vallavalitsus on tellinud advokaadibüroolt Sorainen õigusliku analüüsi Vabariigi Valitsuse poolt 15.02.2017. a Haljala vallale tehtud sundliitmise ettepaneku kohta. Arvamusest nähtuvalt ei ole Haljala valla sundliitmine sobiv ega vajalik abinõu kohaliku omavalitsuse üksuse võimekuse tagamiseks tulenevalt HRS § 1 lg-st 2 ja §-st 3.

Õigusliku analüüsi kohaselt on sundliitmise üheks eelduseks positiivne mõju kõigile Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (ETHS) § 7 lg-s 5 nimetatud asjaoludele. Sundliitmise positiivne mõju nii elanike elutingimustele, avalike teenuste osutamise kvaliteedile, haldussuutlikkusele, hariduslikule olukorrale ning omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimisele puudub. Vabariigi Valitsuse põhjendused on üldsõnalised ega väljenda sundühendamise positiivset mõju kõnealuse nelja valla suhtes. Mõju demograafilisele situatsioonile ning transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele võib pidada neutraalseks. Sundliitmist ei õigusta ka sundliitmise mõju elanike ühtekuuluvustundele, ettevõtluskeskkonnale ega ajalooline põhjendus. Vabariigi Valitsuse ettepanekust tulenevalt viis Haljala vald 21. ja 23. aprillil 2017 läbi rahvaküsitluse. Hääleõiguslike isikute nimekirja oli kantud 2031 isikut, kellest arvamust avaldas 188 isikut ehk 9,26%.

Nelja valla ühinemise poolt oli 33 isikut ehk 17,56% ja vastu 155 isikut ehk 82,44%. Hääletustulemused kinnitavad, et omavalitsusüksuste sundliitmiseks puudub üks EHTS §-s 7 lg 5 sätestatud eeldus – elanike ühtekuuluvustunne.

HRS § 9 lg 2 alusel toimuv sundliitmine on erakorraline meede, mille kohaldamiseks peab esinema ülekaalukas avalik huvi ja puuduma PS §-s 154 ettenähtud enesekorraldusõigust leebemalt riivavad meetmed. Alternatiivseks meetmeks haldusreformi eesmärkide saavutamisel oleks Haljala ja Vihula valla ning Rakvere ja Sõmeru valla liitumine. Eelnõu seletuskirjast ei

nähtu, et Vabariigi Valitsus oleks hinnanud ja kaalunud, kas haldusreformi eesmärke on võimalik saavutada ka juhul, kui liita vaid Haljala ja Vihula vald ning Rakvere ja Sõmeru vald. Ühinemisel vastaks Rakvere ja Sõmeru vald HRS §-s 3 sätestatud miinimumsuuruse kriteeriumile. Haljala ja Vihula valla ühinemise tagajärjel on rahvaarv 4389. Seega on 5000 elaniku kriteeriumist puudu 611 inimest. Haljala ja Vihula vald moodustavad Lääne-Viru maakonnaplaneeringu kohaselt unikaalse rannikuala, mis omab finantsvõimekust investeerida ja suudab juba hetkel pakkuda kvaliteetset avalikku teenust ning millel on lisaks perspektiiv täita lähiajal ka miinimumsuuruse kriteerium.

Riigikohus on selgitanud, et Vabariigi Valitsus saab HRS § 9 lg 9 p 1 alusel lõpetada ka selle kohaliku omavalitsuse üksuse puhul haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse, kes leiab põhjendatud negatiivses arvamuses, et suudab oma ülesandeid nõuetekohaselt täita ka siis, kui omavalitsusüksuses on elanikke vähem kui 5000. Vabariigi Valitsusele on antud ulatuslik kaalutlusruum.

HRS § 9 lg 9 p 1 kohaselt võib Vabariigi Valitsus kohaliku omavalitsuse üksuse arvamuses esitatud põhjenduste hindamise tulemusena lõpetada selle kohaliku omavalitsuse üksuse puhul haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse, arvestades HRS § 9 lg-te 2 ja 3 asjaolusid.

Vabariigi Valitsuse ettepanekuga mittenõustumise täiendavad põhjendused ja argumendid on esitatud käesoleva otsuse lisas olevas õigusanalüüsis.

Lähtudes sellest, et Vabariigi Valitsuse ettepannud kujul ei kaasne liitumisega positiivset mõju kõigile ETHS § 7 lg-s 5 nimetatud asjaoludele ning haldusreformi eesmärki on võimalik saavutada ka juhul kui vabatahtlikult ühinevad Haljala ja Vihula vald ning Rakvere ja Sõmeru vald ning võttes aluseks HRS § 9 lg 2; § 9 lg 9 p 1 ja § 12 lg 2 p 2,

Haljala Vallavolikogu **o t s u s t a b**:

1. Mitte nõustuda 15. veebruaril 2017. a Haljala Vallavolikogule, Rakvere Vallavolikogule, Sõmeru Vallavolikogule ja Vihula Vallavolikogule esitatud Vabariigi Valitsuse määruse „Haljala valla, Rakvere valla, Sõmeru valla ja Vihula valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõuga.
2. Taotleda Vabariigi Valitsuselt Haljala, Rakvere, Sõmeru ja Vihula valla haldusterritoriaalse korralduse muutmise menetluse lõpetamist.
3. Taotleda Vabariigi Valitsuselt, et Vabariigi Valitsus jätkaks tühistamata 31.01.2017 määruse nr 41, millega ta kinnitas Haljala valla ja Vihula valla ühinemise.
4. Esitada käesolev otsus Lääne-Viru maavanemale.
5. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

/Allkiri/

Margus Punane
Volikogu esimees

Lisa: Õigusanalüüs (12 lehel).

KINNITUSMÄRGE

Haljala Vallavalitsus kinnitab, et Haljala Vallavolikogu 3.05.2017 a. otsusest nr 197 toimik nr 1-1.3, tehtud ärakiri on originaaliga samane.
Haljalas, 9.05.2017.a.

/Allkirjastatud digitaalselt/

Riina Must
Vallasekretär